

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In die Petri & Pauli

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

In Die Petri & Pauli.

Evangelium Matth. 16. v. 13. 19.

Faciebat olim Moses ex Dei mandato duos Cherubinos, & collocabat eos super arcam propitiatorii, qui alis obumbrarent, & vultibus etiam conversis intuerentur illam, Exod. 25. vers. 18. 19. seqq.

In N. T. hanc figuram adimpletam videmus. Christus est verum illud *ἰλασθῆριον*, Rom. 3. v. 25. per Cherubinos intelligo Petrum & Paulum, quorum hodie memoriam Ecclesia celebrat. Sicut enim Cherubini legis antiquæ ex auro purissimo conflati erant, & arcam propitiatorii non tantum obumbrabant, sed etiam intuebantur: Ita duo hi Apostoli alas doctrinæ suæ, quæ præstat auro, Ps. 119. v. 72. per totum mundum quasi extenderunt, & oculos in Christum unice convertentes Judæos & gentes per concionem Evangelii ad Christum perduxerunt. Petrus dixit: Non est in alio quoquam salus, &c. Act. 4. v. 12. Paulus 1. Cor. 2. v. 2. non judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc crucifixum. Christus unicus scopus est, quem in concionibus & actionibus suis uterque intendit. Quod autem memoriam eorum conjunxit pia antiquitas, ideò factum est, quia uno in loco, unâ die, sub uno persecutore, Nerone scilicet, martyrio coronati perhibentur.

Petrus nomen suum à Christo accepit, Joh. 1. v. 42. aliàs Simon dictus fuit, quod auditorem significat. Patria ejus, fuit Bethsaida, Joh. 1. v. 44. Pater Jonas sive Joannas, Matth. 16. vers. 17. Joh. 21. v. 16. Fra-

ter Andreas, Matth. 4. vers. 18. Professio piscatura, à qua ad piscaturam hominum vocatus est, Matth. 4. v. 18. 19. Luc. 5. v. 10. Christus ipsum libenter secum habuit, quod è negotiis gravioribus liquet. Confer Matth. 14. v. 29. 17. v. 1. seqq. Luc. 8. v. 51. Matth. 26. v. 57. hinc primas inter Apostolos non immeritò obtinet. Post resurrectionem suam Christus ipsi in specie apparuit, Luc. 24. v. 34. & oves suas pascendas trinâ vice ob trinam præcedentem abnegationem commendavit, Joh. 21. v. 15. seqq. Quantâ fide & industriâ officium sibi demandatum administraverit, testantur Acta Apostolica à cap. 2. ad 16. Itemque prior ad fideles in Ponto, Gallatia, Cappadocia, Asia & Bithynia, Epistola. Tandem martyrio coronatus, & capite quod petiit, deorsum verso crucifixus est, ne Domino suo Jesu æqualis videretur, ut Hieronymus testatur.

Paulum quod attinet, Saulus is antea dictus est, Act. 7. v. 58. sed post conversionem Paulum se nominavit, quia minimus erat Apostolorum, ut ipse dicit 1. Cor. 15. v. 9. ad reprimendam superbiam, & tollendam Dei gratiam, ut Augustinus loquitur. Patria fuit Tharsensis, Act. 22. v. 3. Familia Judæus è tribu Benjamin, Act. 22. vers. 3. Phil. 3. v. 5. professione Phariseus, Act. 26. v. 5. Literis operam dedit in Academia Patria, itemque Hierosolymis ad pedes Gamalielis, Act. 22. v. 3. Legit etiam Græcos Poëtas, ut patet ex allegatione Arati, Act. 17. v. 28. Menandri, 1. Cor. 15. v. 33. Epimenidis,

Bbb

Tit.

Tit. 1. v. 12. in juventute addidit etiam artem scenofactoriam, Act. 18. v. 3. quam horis succisivis in Apostolatu etiam postea exercuit, Act. 20. v. 34. 2. Theff. 3. v. 8. Fuit prius magnus persecutor Christiani nominis, sed ex gratia Dei mirabiliter conversus est, Act. 9. v. 1. seqq. & prædicavit Evangelium passim ab Hierusalem per Circuitum usque ad Illyricum, Rom. 15. v. 19. tandem jussu Neronis tyranni ob invictam fidei constantiam securi percussus & capite multatus est, ut historiæ Ecclesiasticæ testantur.

Nos prælectam pericopen ad manus sumemus, quæ tribus partibus absolvitur, ut sunt

- I. Discipulorum examinatio.
- II. Examinatorum responsio.
- III. Responsionis approbatio.

J. J.

EXEGESIS.

Christum nosse consummata justitia est, Sap. 15. v. 3. & omnem superat scientiam, Eph. 3. v. 19. Hæc notitia fidem accendit. Christus enim est Dominus, qui fidem confirmare & augere potest, Marc. 9. v. 24. Luc. 17. v. 5. Hæc notitia spem fovet, quod si enim Christus pro nobis est mortuus, cum adhuc peccatores essemus, multo magis nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum, Rom. 5. v. 8. 9. Hæc notitia vitam æternam parit, Joh. 17. v. 3.

Hinc adeo sollicitus est Christus, ut veram sui notitiam in Collegio Apostolorum suorum plantet & conservet, quod pertinet examen, quod in præsentis pericope instituit, ubi tria potissimum consideranda nobis occurrunt:

1. *Temporis notatio.* Ut enim series historiæ docet, paulò ante passionem factum est, cum jam opus redemptionis aggredi vellet, & discessum ex hoc mundo mediteretur. Inde pulchram Ecclesiæ Doctores allegoriam necere solent. Sicut enim tum temporis variæ opiniones de persona Christi fuerunt in Ecclesia: Ita Diabolus circa finem mundi suos mores non emendabit, sed de persona Christi, de cæna, de justificatione hominis peccatoris coram Deo, & aliis articulis varia schismata excitabit, quibus si possibile esset, electi etiam in errores seducerentur, Matth. 24. v. 24. hinc clamat vox de cælis, Apoc. 12. v. 12. væ habitatoribus terræ & maris, quia descendit Diabolus ad vos, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.

Nostrum est sub hac opinionum varietate fidem & bonam conscientiam retinere, ne scandalizemur, & naufragium patiamur salutis, 1. Tim. 1. v. 19. colligamus autem firmiter, quod finis mundi propè sit, juxta vaticinium Christi, Luc. 18. v. 8.

2. *Loci specificatio.* Ubi Quæstio hæc à Christo proposita sit, nimirum in partibus Cæsareæ Philippi, quæ in Ituræ ad eam montis Libani partem sita est, ubi fluvii duo Jor & Dan commiscuntur & Jordanem constituunt. Olim Dan appellata est, Jud. 18. v. 12. sed postea Philippus Tetrarcha Ituræ & Trachonitidis in honorem Cæsaris illam amplificavit, & splendidis ædificiis exornavit, unde Cæsarea Philippi dicta est, ad differentiam Cæsareæ Palæstinæ, quæ in honorem Octavii Imperatoris ab Herode ad mare mediterraneum non procul à Joppe instaurata est. Distantia ejus ab Hierosolymis fuit 26. milliarium.

Apparet hinc, quantâ Christus sedulitate

tate

tate officium suum Propheticum administraverit, dum longinquum iter hic conficit, & ad gentes etiam commigrat, ut Evangelii sui præ gustum ipsis suppeditet. Hortatur autem nos suo exemplo, ut partes officii nobis demandati fideliter exequamur, juxta illud Pauli Rom. 12. v. 7. 8.

*Tu supplex ora, tu prodege, tuque labora,
Officium peragat quilibet ordo suum.*

3. *Argumenti enarratio, quod duplex*

1. *Generale.* Quem dicunt homines, inquit, esse filium hominis? Per filium hominis seipsum intelligit, quia carnis & sanguinis particeps factus erat sicut pueri excepto peccato, Ebr. 2. v. 14. quærit autem non ex ignorantia, ipse enim sciebat, quid esset in homine, Joh. 2. v. 25. multò minus ex arrogantia, à qua erat alienissimus, Joh. 8. v. 50. Sed

Primò propter nostram informationem, ut cognoscamus, quis sit articulus doctrinæ Christianæ maximè omnium necessarius, videlicet articulus de Christo, unde divus Paulus omnem suam sapientiam & notitiam in Christi notitia unicè collocat, 1. Cor. 2. v. 2. & notis sunt versiculi:

Si Christum bene scis, satis est si cætera nescis,

Si Christum nescis, nihil est si cætera discis.

Non enim est in alio quoquam salus, nec aliud nomen datum hominibus, in quo possint salvari, præter nomen Jesu, Actor. 4. vers. 12.

Secundò propter exempli commendationem, ut nos etiam examen instituamus inter domesticos, & progressus ipsorum in doctrina Catechetica diligenter exploremus. Hoc est officium boni Patrifamiliaris, quo nomine Abraham commendatur, Gen. 18. v. 19. confer Psalm. 34. vers. 12. 78. v. 3. seqq.

mandatum divinum extat Deut. 6. vers. 6. seqq.

Videant igitur Pastores, Præceptores, parentes & omnes illi, qui aliis regendis & gubernandis præfecti sunt, ut examina ejusmodi frequenter instituunt, ut quilibet inde discat paratus esse ad satisfactionem omni poscenti rationem de ea, quam concepit, spe & fidei. Pet. 3. v. 15. Qui segnis est & negligit hoc suum officium, subjicitur maledictioni, Jer. 48. v. 10.

2. *Speciale.* Nam pergunt Christus, postquam judicia vulgi de se perceperat, & Vos autem, inquit, quem me dicitis esse? Docet hæc quæstione, fidem implicitam, qua quis credit, quod Ecclesia credit, ad salutem non sufficere, sed cuilibet propriam fidei propriæ rationem esse reddendam, vide Hab. 2. vers. 4. Hinc ita describitur fides in Scripturis, quod sit *óνεσις*, Matth. 13. v. 19. & *ἐπιγνωσις ἀληθείας*, Col. 3. v. 10. Tit. 1. vers. 1. imò nec sola ^{hæc} *πίστις* sufficit, sed fiducia quoque requiritur, ut cum Apostolo quis dicere possit: scio cui credidi, 2. Tim. 1. v. 12. talis fides Dei opus est, Joh. 6. v. 29. & per verbum accenditur, Rom. 10. v. 17.

De Secundo.

Sicut Christus distinctim quærit: Ita distinctim respondent Apostoli, & recenserent

I. *Vulgi opinionem, quæ quadruplex:*

1. *Quidam dicebant ipsum esse Johannem Baptistam, qui nuper decollatus erat obreprehensum à se incestum Herodis & Herodiadis, Matth. 14. vers. 10. Cum verò Christus Johannis prodromi sui vestigia legeret, & in concionibus præsertim legalibus iisdem serè formalibus uteretur, Matth. 4.*

Bbb 2

vers. 17.

v. 17. conceperunt hinc multi istam opinionem, Johannem resurrexisse à mortuis, in qua sententia fuit ipse Herodes, Luc. 9. v. 7.

2. *Quidam opinabantur ipsum esse Eliam*, quem Deus populo suo se missurum promiserat, antequam veniret dies Iehovæ magnus & terribilis, Mal. 4. v. 5. Quod vaticinium ipsi literaliter intelligebant de Elia Thesbita, in qua opinione etiam Siracides fuit c. 48. v. 10. sed perperam. Jamdum enim in Johanne Baptista, Christi prodromo adimpletum erat, Matth. 11. v. 14. Luc. 1. vers. 17.

3. *Quidam putabant ipsum esse Jeremiam*. Sicut enim Jeremias libero Spiritu invehebatur in peccata populi, præsertim verò Sacerdotum errores gravissimis concionibus taxabat, & propterea desolationem templi, urbis & regni Judaici ipsis denunciabat: Ita Christus pari zelo corruptelas Phariseorum & Sadduceorum & Scribarum refutabat, & ob præsertam gentis impenitentiam ultimum excidium ipsis minabatur, Matth. 23. v. 38.

4. *Quidam certi nihil desinebant*, sed in genere statuebant, esse ipsum quendam ex antiquis Prophetis, quemadmodum dicunt Luc. 7. v. 16. Ioh. 6. v. 14.

Apparet ex hac opinionum varietate nihil esse novi, quando adhuc discrepantes de Christi persona opiniones in Ecclesia inveniuntur, siquidem inter Christum & serpentem antiquum perpetuæ sunt inimicitia, Gen. 3. v. 15. oportet hæreses esse inter vos, ut qui probati sunt, manifesti fiant, inquit Paulus 1. Cor. 11. v. 19. hinc Christus dicitur lapis offensionis & petra offendiculi, cui contradicentes plurimi collisi sunt, & in hodiernum usque diem colliduntur, Esa. 8. vers. 14. propterea nemo scandalizetur

pter tot schismata, quibus Ecclesia hodie turbatur, sed Christo adhareat, qui via est ne collabamur, veritas, ne aberremus, vita ne moriamur, Ioh. 14. v. 6.

II. *Propriam confessionem*, quam Petrus reliquorum Apostolorum nomine edit tum ratione decoris, quia unum loqui conveniebat, ut vitaretur confusio; tum ratione ardoris, quo fervebat præ reliquis Petrus, & ad faciendum, & ad respondendum paratissimus, ut Cyrillus ait, tum etiam denique ratione honoris, quia senior erat, os quasi Apostolorum, & vertex sive coryphæus totius consortii, dicente Chrysothomo.

Nulla igitur hinc jurisdictio papalis vel monarchica potestas evinci potest quam Petrum in alios habuisse Pontificii autumant. Sed præter Scripturam. Ex prælocutione certè tale nil sequitur. Aaron dicitur Os Moïsi, Exod. 4. v. 16. sed propterea tamen papalis ipsi dominatio in Moïse non tribuitur, imò Principatum in Moïse, ministerium in Aaron hinc potius agnoscimus, sicut Magnates hujus seculi oratores suos habent, qui causas ipsorum coram Imperatore exponunt, nec tamen propterea dominium aliquod sibi acquirunt. In concilio Hierosolymitano Iacobus tulit definitivam sententiam, Act. 15. v. 13. num propterea Pontifex erit? Petrus ipse talem dominatum sibi nunquam arrogavit, sed ablegari se passus est, à reliquis Apostolis in Samariam, Act. 8. v. 14. & expressè *supra præ-* *positus* appellat, 1. Pet. 5. v. 1.

Duo autem confessio illa Petri membra principaliora continet, quibus totum salutis negotium absolvitur, ut sunt

I. *Persona sublimis*. Nam filius Dei vivi nominatur, origine non adoptione, ut sancti dicuntur filii Dei, Rom. 8. v. 16. veritate non

non nuncupatione, quomodo impii nonnunquam dicuntur filii, exemplo divitis epulonis, Luc. 16. vers. 25. nativitate non creatione, sicut Angeli, Job. 38. vers. 7. ut Hilarius mentem Petri explicat. Est enim filius Dei proprius, Rom. 8. v. 32. quem ex substantia sua ab aeterno genuit Pater, Pf. 2. v. 7. unde ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χάρακτος τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, Ebr. 1. v. 3. & imago Dei inconspicui dicitur, Col. 1. v. 15. Consequitur hinc

1. *Quod Christus sit verus Deus etiam secundum humanam naturam*, non quidem proprietate essentiae & generatione aeternae, sed unione personali, quia humana natura in Christo propria hypostasi destituta, in persona ἁλῶν subsistit. Hinc Petrus dicit: Filius hominis est filius Dei vivi, & Archangelus Gabriel: Quod natum est ex te, filius altissimi vocabitur, Luc. 1. v. 35.

2. *Quod Filius Dei sit etiam filius Mariae, personaliter*, h. e. propter unionem personalem, quia hypostasis naturae divinae filii Dei non subsistit extra hanc humanitatem, sed est non tantum suae divinae, verum etiam huius humanae naturae hypostasis, unde Maria recte Θεῖονος appellatur, Luc. 1. vers. 35.

3. Consequitur etiam hinc *idiomatum communicatio*, ut quicquid carni evenit, ipsi filio Dei accedat, tam verè & realiter, quam verè carnis illius ὁλόγος particeps factus est. Sic dicitur in Scripturis: Dominus gloriae crucifixus est, 1. Cor. 2. v. 8. autor vitae interfectus est, Act. 3. v. 15. Deus proprio suo sanguine Ecclesiam sibi acquisivit, Act. 20. vers. 28.

4. *Communicatio majestatis*. Quod si enim filius hominis est filius Dei vivi, verè ac realiter omnis ipsi potestas in caelo & in

terra data est, Matth. 28. vers. 18. nihil omisso, Ebr. 2. v. 8.

Si filius hominis est filius Dei vivi, utique verè & realiter omnes in eo thesauri scientiae & sapientiae absconditi jacent, Col. 2. v. 3. ut omnia sciat, Joh. 21. v. 17. nec opus sit, ut quis testimonium ipsi perhibear, de homine, Joh. 2. v. 25.

Si filius hominis est filius Dei vivi, utique verè & realiter vitam habebit in seipso, sicut Pater habet vitam in seipso, idque quia filius hominis est, Joh. 5. v. 26. 27. verè habebit potestatem remittendi peccata in terris, Marc. 2. v. 10. & iudicium faciendi, quia filius hominis est, Joh. 5. v. 27. verè habebit nomen quod est supra omne nomen, Phil. 2. vers. 9.

Hæc & alia secundum D. N. de Christo dici & accipi non possunt, quæ non indiget honoribus sublimari, aut dignitatis profectibus augeri, sed immutabilis est & manet in æternum, Pf. 102. v. 27. 28. Mal. 3. v. 6. Jac. 1. v. 17.

II. *Officii dignitas*, quæ per nomen Christi exprimitur. Christus enim unctum significat. Quemadmodum enim Reges, Prophetæ & Sacerdotes in V. T. ungi & ita inaugurari solebant: Ita Christus unctus est non oleo externo, sed Spiritu S. præ confortibus sine mensura, Pf. 45. v. 8. Joh. 3. v. 34. Act. 10. v. 38.

1. *Tanquam Propheta exoptabilis*, qui voluntatem Patris cælestis nobis revelaret, Ioh. 1. v. 18.

2. *Tanquam Sacerdos venerabilis*, qui seipsum pro nobis in arca crucis offerret in hostiam Deo placentem, Eph. 5. v. 2. semperque pro nobis ad Patrem intercederet, Rom. 8. v. 34. Ebr. 9. v. 24.

3. *Tanquam Rex laudabilis*, qui nos

sceptro virtutis suæ verbo scil. & Sp.S. reget, Pf. 2. v. 6. & adversas omnes hostes nostros spirituales & corporales defenderet, Zach. 9. v. 9.

Præbet nobis hæc doctrina

1. *Egregiam consolationem*, quia participamus de hoc unguento, conf. Psal. 133. v. 2. Joh. 1. v. 16. Act. 11. v. 26. contemnat nos mundus, & rejiciat tanquam *περιφύματα & ἀδόξατα*, 1. Cor. 4. v. 13. sumus tamen uncti Dei, & compassi cum Christo, tandem etiam cū Christo regnabimus, 2. Tim. 2. v. 12.

2. *Exhortationem*. Unxit nos Christus in Prophetas, ut doceremus impios viam Domini, Pf. 51. v. 15. in Sacerdotes, qui offerrent Deo hostiam placentem vitulos laborum, Os. 14. v. 3. spiritum contritum & humiliatum, Pf. 51. v. 19. & gratiarum actiones, Pf. 69. v. 32. in Reges, qui dominarentur concupiscentiis carnis, & peccatum non sincerent regnare in mortali suo corpore, Rom. 6. v. 12. qui enim peccatum facit, peccati servus est, Joh. 8. v. 34. Faciamus igitur officium nostrum, ut quod hîc sumus spe, consequamur ibi re, nimirum regnum decoris, & diadema speciei de manu Domini, Sap. 5. v. 17.

De Tertio.

Restat pars ultima de Christi approbatione, qua

1. *Petrum beatificat*. Beatus es, inquit, Simon Bar Ionæ. Simon vocaris, quod est auditor, & certè nomen & omen habes, siquidem verbum meum cum fructu audivisti, & exinde veram mei cognitionem addidicisti. Licet igitur humili stirpe sis prognatus, Patre Iona homine simplice & obscuro, tamen hæc confessio te nobilitat, & ad æternam salutem promovet.

Notate hoc Vos mei in vestram exhortationem, & Simones esse, hoc est, exemplo Petri verbum Dei libenter audire, fidem roborate, & confessionem vestram publicè edere non erubescite, si æternam quoque cum Petro beatitudinem consequi velitis. Este etiam filii Ionæ, & columbinam simplicitatem (Ionas enim columbam significat) imitamini, ut verbo Dei unicè adhareatis, ultra sapere non audeatis, sed illud Davidicum frequenter ingeminitis:

Simplicitas rectumq. tuum me Christe gubernet,

Pf. 25. v. 21. nam parvulos Deus custodit, Psalm. 116. v. 6. sed superbos dissipat, Luc. 1. v. 51.

II. Confessionem prædicat

1. *Ratione autoris*, quem non carnem & sanguinem, sed Patrem suum cœlestem esse disertis verbis affirmat. Per carnem & sanguinem ratio carnalis vel humana intelligitur, quæ non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, 1. Corinth. 2. vers. 14. sic Naamano absurda erat septena in Jordane ablutio, 2. Reg. 5. v. 11. Sadducæis mortuorum resurrectio, Matth. 22. v. 25. Nicodemus hominis regeneratio, Johan. 3. vers. 4. Capernaitis spiritualis Christi manducatio, Johan. 6. vers. 52. & adhuc hodie mundus per suam sapientiam Deum non potest cognoscere, 1. Cor. 1. v. 21.

Captivanda est hæc ratio nostra sub obsequium Christi, 2. Corinth. 10. v. 5. ut Pater cœlestis suam agnitionem in nobis accendere possit, quod non facit per raptus Enthusiasticos, sed beneficio verbi & Sacramentorum, Esa. 8. v. 20. Johan. 5. vers. 39. Actor. 10. vers. 17. in quibus mediis acquiescere debemus, utpote ad omne bonum opus instructis, 2. Tim. 3. v. 17.

2. *Ratio-*

2. *Ratione valoris*, quem indicat

1. *Ecclesia superstructio*. Nam tu es Petrus inquit Christus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, q. d. tu non temerè jam pridem à me nominatus es Petrus, Ioh. 1. v. 42. id est, rupes sive saxum, revera enim es tanquam petra seu rupes, quia per veram fidem mihi veræ petræ, Efa. 28. v. 16. 1. Cor. 10. v. 4. 1. Pet. 2. v. 6. unicè inniteris, id quod confessio tua, jam de me edita, innuit, quæ & ipsa instar turpis & saxi immutabiliter subsistet, in quo Ecclesiam meam ædificabo tanquam immoto fundamento, quod summam doctrinæ Christianæ complectitur, in cujus agnitione cardo perpetuæ beatitudinis versatur.

His verbis nequiter abusi sunt Pontificii ad eminentiam papalem astruendam. Nugantur enim Petrum Romanæ Ecclesiæ præfuisse annos 75. & vi horum verborum summum in universam Christi Ecclesiam primatum & dominatum accepisse, qui in omnes ejusdem successores Pontifices puta Romanos, in hunc usque diem derivatus sit. Sed horribilis & Antichristo digna est verborum Christi depravatio. Nam Reges gentium dominantur, inquit Christus ad suos Apostolos, cum de primatu contenderent, vos autem non sic, Luc. 22. v. 25. Si verò hic Petrum constituisset papam & cepit visibile Ecclesiæ suæ, poterat ipsos ad hanc constitutionem revocare, & dicere; Non opus est ut litigetis amplius de primatu. Nostis enim Petro hanc prærogativam à me concessam esse. Sed hoc non facit Christus, verum omnem ipsis primatum & Dominatum simpliciter denegat.

Verba igitur Christi attendenda sunt. Non dicit super hunc Petrum, sed super hanc petram, quæ petra Christus erat, super

quod fundamentum ipse etiam Petrus ædificatus est, ut explicat Hieronymus. Et Augustinus scribit: super hanc petram, quam tu Petre cognovisti, & jam confessus es, ædificabo Ecclesiam meam, id est, super me ipsum filium Dei vivi, ædificabo Ecclesiam meam, ædificabo te super me, non me super te. Eodem modo exponit illa verba Chrysostomus, Ambrosius, Hilarius, Theophylactus. Nam aliud fundamentum & caput Ecclesiæ Scriptura non novit præter Christum, aliàs monstrum esset biceps, quod absurdum, 1. Cor. 3. v. 11. Col. 1. v. 18.

2. *Perpetua defensio*. Nam portæ inferorum non prævalebunt ei, subjicit Christus, & intelligit hoc nomine per metaphoram omnes omnium Diabolorum, tyrannorum & hæreticorum, machinas, quas irritas fore ait, si contra Ecclesiam dirigantur. Hoc Petrus nunquam præstare potuisset, quia erat homo labilis, & sapissimè graviter peccavit, Matth. 18. v. 1. Marc. 9. v. 34. Luc. 22. v. 24. Matth. 26. v. 51. 52. 70. seqq. 16. v. 22. Gal. 2. v. 14. Quomodo ergò fundamentum esse poterit, Ecclesiæ? Ergo ne Christus super Satanam ædificavit Ecclesiā suam? Absit!

Notate consolationem, Vos mei, Deus Ecclesiam suam non deseret, sed perpetuò contra portas inferorum tueri vult. Ergò cum Davide exultare possumus, dicendo ex Ps. 46. v. 1. seqq. Dominus nostrum refugium & virtus, &c.

III. *Claves commendat*. Per claves denotatur potestas. Quemadmodum enim Oeconomo claves committuntur, ut plenariā directionem totius domus sibi datam esse seiat: Ita Christus Petrum & reliquos Apostolos constituerat œconomos in domo sua, quæ est Ecclesia, 1. Timoth. 3. vers. 15. proinde duas ipsi claves committit, quarum altera ligans,

ligans, altera solvens est, illa clauditur cœlum, hæc verò panditur & aperitur. Est autem potestas illa non civilis & politica, sed Ecclesiastica, ut ligare idem sit, quod peccata retinere, solvere quod peccata dimittere, ut Ioh. 20. v. 23. explicatur, idque non autoritate propria, sed ministerialiter tantum ex mandato Dei, cuius est peccata remittere, Marc. 2. v. 7.

Iesuitæ hæc iterum pro Petri primatu dimittant. Sed frustra. Quod enim hæc Petro promittitur, id ipsum reliquis Apostolis, alibi ad unum omnibus exhibetur, Ioh. 20. v. 22. 23. imò omnibus Ecclesiæ Doctoribus in nomine Christi congregatis, Matt. 18. v. 18.

Interim habent hæc quod discant

1. *Pastores*, quia œconomi à Deo constituti sunt, ut iusta fidelitate officium hoc exequantur, & sine respectu personarum impenitentibus peccatorum detentionem annuncient, ut Samuel, 1. Sam. 28. v. 18. Nathan & Gad, 2. Sam. 12. v. 7. & 24. v. 13. Daniel, c. 5. v. 22. 23. Elias, 1. Reg. 21. v. 21. &c. in œconomo enim præter fidelitatem nihil magis requiritur, 1. Cor. 4. v. 2.

2. *Auditores*, ut discant hinc, quanti faciendæ sint pastorum suorum conciones legales, ne existiment esse fulgur ex pelvi, aut inane terculamentum, sed verbis Christi edocti firmiter statuunt, illas cum indubitato effectu sempiternæ damnationis esse conjunctas apud omnes eos, qui hujusmodi commonestrationibus obsecundare detrectant, non enim homo est, qui ligat, sed Christus, qui nobis hanc potestatem dedit, inquit Chryostomus. Qui ergo contemnit, non contemnit homines, sed Deum, 1. Thess. 4. v. 8.

Econtra quando minister Evangelii clavem solventem exercet, & penitentibus remissionem peccatorum annunciat, de veritate & efficacia nil quicquam ambigant. Quicquid enim Sacerdos agit in terris, à Deo ratum habetur in cœlis, inquit rursus Chryostomus. Siquidem legatione Christi fungitur, & Deus obsecratur per illum, ut ipsi reconciliemur, 2. Cor. 5. v. 20.

Sufficit! Deo sit laus & gloria nunc & in secula seculorum, Amen.

In Die Visitationis Mariæ.

Evangelium Luc. 1. v. 39. 56.

ARea testamenti, cum trimestri tantum spatio in domo Obad-Edom divertisset, tantam ei felicitatem attulit, ut benedictionibus omnigenis exinde repletissima fuerit, 2. Sam. 6. v. 11.

Hodiè non arca tantum, sed Angelus & Dominus fœderis, Mal. 3. v. 1. in utero B. Mariæ virginis adhuc delitescens apud Zachariam Sacerdotem divertit, inibi que tres menses commoratur. Ecce quanta benedi-

ctione cumulat domum illam, infans extul-
tat in utero, Elisabetta ipsa Sp. S. instinctu de Christo vaticinatur, & agnoscit ipsum non tantum pro fructu ventris Mariæ, sed etiam dominum suum appellat. O beata domus, in qua præstantissimæ personæ conveniunt, quales Sol nunquam vidit. Maria gerit in utero filium Dei, Elisabetta Iohannem Baptistam, Sacerdos Zacharias mutus astat plenus interim æquè ac Maria & Elifa-